

LEGENDE I VJEROVANJA SA SILBE

Ispitujući životne i godišnje običaje saznali smo i za neke legende i vjervanija. Jedna od najpoznatijih je legenda o vampiru Pankoguli Badurini; slijede legende o Maić-vragu, o duhovima, o lukavom svećeniku, o crnki u Bogdanovićevu dvoru i vjervanija o morama.

Legenda o Pankoguli

Prema vjervovanju, Pankogulo Badurina stanovao je u kući kraj *Torrette* (danas Lazarin). Bio je vampir, pio je i sisao krv. Tako su nastali i ovi stihovi:

*Pankogulo Badurina,
zaša ti je misečina,
sada ti se valja stati,
jadnu dicu poči klati.*

Priča se da bi se sve svijeće ugasile, kad bi Pankogulo Badurina stao na crkvena vrata.

Jednom, dok su mještani palili vatru (*koleda*), nečiji glas ih upita: »Oćemo na dvi ili na četiri?« Ljudi odgovoriše: »Na četiri!« Do jutra su sve životinje uginule.

Jedne su noći u grobljanskoj crkvi Sv. Marka dva čovjeka čuvali mrtvaca. Naišao je Pankogulo, a oni su se prestrašili i počeli bježati. No jedan je od njih imao nož i zaklao je Pankogulu. U toj crkvi, malo poviše portala, na desnoj strani, nalazi se reljef ljudske glave. Vjeruje se da je to lik Pankogule.

O duhovima

U zgradi današnjeg odmarališta »Fotokemike« kucali su noću mrtvi. Tako je jedan čovjek dobio pljusku (*trisku*), a da nije vidio tko mu ju je dao. Jednu su ženu duhovi vukli za pletenice, odnosno za *kikin* (frizura sastavljena od pletenica).

Također se vjeruje da mrtvaci noću hodaju mjestom.

O Maić-vragu

Maić-vrag je bio dijete, koje je umrlo nekršteno. Skakao je po velikim stablima (murva, hrast), a na glavi je imao crvenu kapu. Ljudi su ga htjeli ubiti te su pucali po njemu, ali neuspješno. Naišao je neki stari, dobri

duhovina (čovjek koji može razgovarati s duhovima) i rekao je ljudima da će ga uspjeti ubiti jedino ako u puške, uza sačmu, stave i devet zrna pšenice. Ljudi su ga poslušali i uspjeli su ubiti Maić-vraga.

Prema nekim okolnostima, tu bi mogla biti riječ o majmunu kojega je donio neki pomorac, te je pobjegao svojem vlasniku i skakao po stablima.

O lukavom popu

U stara vremena, dok su stanovnici Silbe još obrađivali zemlju, imali su vinograde izvan mjesta, udaljene i po nekoliko kilometara. S berbe su se vraćali kasno poslijepodne s košarama na glavi, punima grožđa. Kad bi pop vidio da se približavaju mjestu, te kada bi došli na jednu čistinu, počeo bi im vikati neka skrenu lijevo ili desno (jedan dan je vikao da skrenu desno, a drugi dan da skrenu lijevo), kako ne bi stali u zdjelu iz koje su jeli đavoli. Ljudi bi ga uvijek poslušali, a u znak zahvalnosti donosili su mu grožđe.

O crniki u Bogdanovićevo dvoru

U dvorištu kuće Bogdanovića postoji prastara crnika, koja prijeti da potpuno upropasti vrlo veliko i lijepo popločano dvorište, u kojem se ljeti katkada održavaju koncerti. Međutim, svatko se boji posjeći je, jer je »testamentom«
zaštićena još od davnine: proklet je onaj tko je ošteti ili posiječe!

O morama, vješticama

*»Ne mogla se popišati,
prije nego me dojdeš
ča god pitati!«*

Ako bi se ti stihovi izgovorili rano ujutro, nakon teške noći kad je mora morila, na vrata bi ujutro prva došla upravo ona žena koja je bila mora.

Jedne su noći zabili nož u moru, a sutradan ujutro našli su u dvorištu zaklanu svinju.

U vrtači kraj Sv. Ivana, koju zovu Dolac, noću se sastaju vještice.

LEGENDS AND BELIEFS FROM SILBA

Summary

Several legends and beliefs were recorded in the course of investigating life-cycle and calendar customs. The best known is the legend about vampire Pankogulo Badurina. Two others are on the Maić-devil, i.e. a spirit of a child who died unbaptised and molested the islanders in many ways, and on a smart priest who guarded people from devil on their way back from the vineyards, and got grapes in return.

The beliefs recorded by authors include stories about spirits of the dead walking about and teasing Silbljani, about sacred trees which nobody dares to tear down, and about whiches.